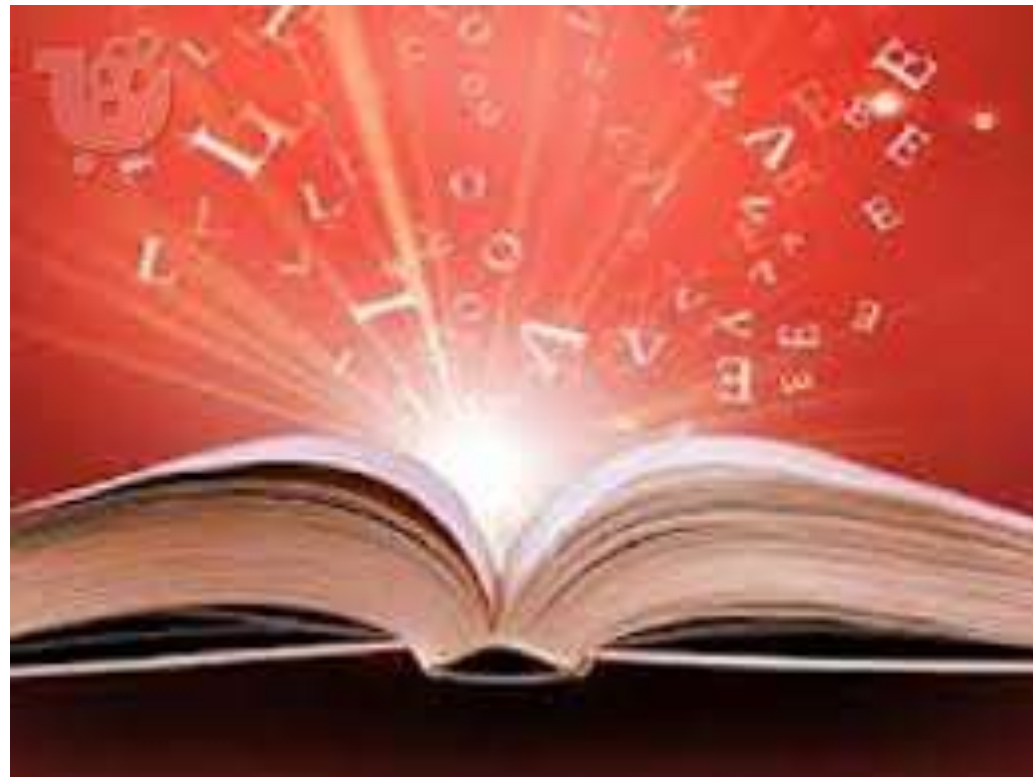

Τα φιλολογικά μαθήματα στα ΕΠΑΛ

Οι ώρες των φιλολογικών μαθημάτων

- **A τάξη**

- Νεοελληνική Γλώσσα 3 ώρες
- Νεοελληνική Λογοτεχνία 1 ώρα
- Ιστορία 1 ώρα

- **B τάξη**

- Νεοελληνική Γλώσσα 2 ώρες
- Νεοελληνική Λογοτεχνία 1 ώρα

- Εσπερινό ΕΠΑΛ

- **A' τάξη:** Νεοελληνική Γλώσσα: 3 ώρες, Νεοελληνική Λογοτεχνία: 1, Ιστορία: 1

- **B' τάξη:** Νεοελληνική Γλώσσα: 2, Νεοελληνική Λογοτεχνία: 1

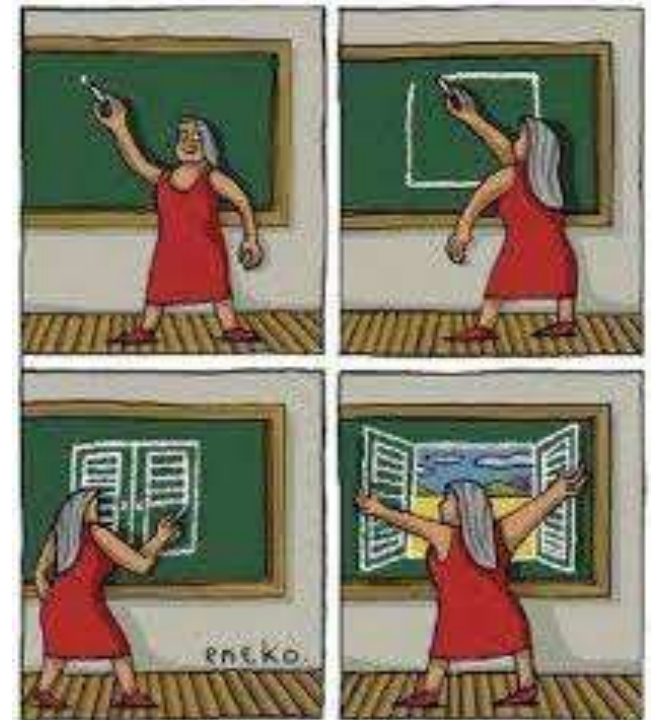
Τι κρύβεται πίσω από το ωρολόγιο πρόγραμμα

- Η κατάργηση της υποστηρικτικής διδασκαλίας της Γλώσσας σχετίζεται με την κατάργηση του ενός τύπου σχολείου. Τώρα οι πιο αδύναμοι διοχετεύονται σε σχολές κατάρτισης (γι' αυτούς προοριζόταν η υποστηρικτική διδασκαλία).

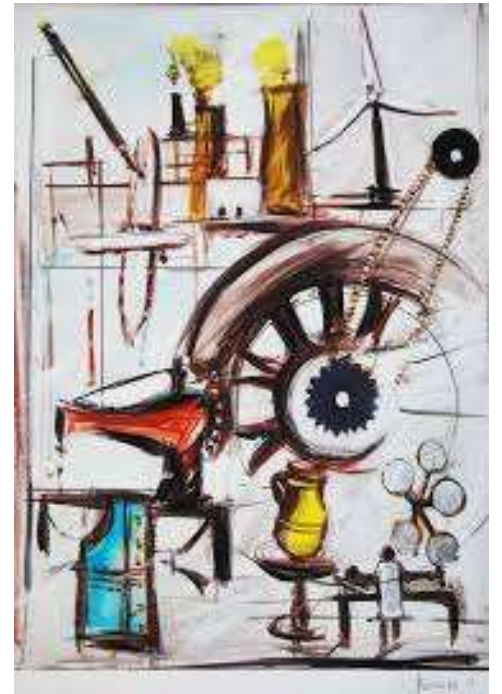
Τι κρύβεται πίσω από το ωρολόγιο πρόγραμμα

- Η αύξηση του βάρους των ειδικοτήτων στη Β' (που πρώτα ήταν περισσότερο γενικής παιδείας, αφού είχε τομείς και όχι ειδικότητες) οδήγησε στην απώλεια της Ιστορίας. Ωστόσο, η αντίστροφη πορεία της Γ' (λιγότερη ειδικότητα σε σχέση με παλιά) δεν οδήγησε σε προσθήκη φιλολογικού μαθήματος στη Γ' (πλην της 1 ώρας Λογοτεχνίας).

Τι κρύβεται πίσω από το ωρολόγιο πρόγραμμα

- Στην πραγματικότητα αυτές οι μετατοπίσεις είναι στο πλαίσιο των τεχνικών μαθημάτων. Απλώς παραμένει πανελλαδικώς εξεταζόμενο το μάθημα της Γλώσσας.
- Η απώλεια της Νεότερης Ιστορίας είναι προβληματική. Θεωρείται ότι ισοσταθμίζεται με τη διδασκαλία της Νεότερης Λογοτεχνίας στη Γ'.

Η ύλη των φιλολογικών μαθημάτων

• Α' τάξη

- Νεοελληνική Γλώσσα: όλη η ύλη
- (Εσπερινό: μέχρι εφηβεία – αγάπη)
- Νεοελληνική Λογοτεχνία: Τα φύλα στη λογοτεχνία
- Ιστορία: όλη η ύλη

• Β' τάξη

- Νεοελληνική Γλώσσα: όλη η ύλη
(Εσπερινό: το υπόλοιπο βιβλίο της Α')
- Νεοελληνική Λογοτεχνία: 8-10 κείμενα (Εσπερινό: 7-8)
(Ιδιαιτερότητες Εσπερινού ως προς τα φιλολογικά)

Το αίτημα περικοπής της ύλης

- Συνάντηση σε ΙΕΠ
- Ερωτηματολόγιο προς Συμβούλους

Λογοτεχνία Β' Λυκείου

- Ελεύθερη επιλογή κειμένων από το βιβλίο σε συνεννόηση με τους συνδιδάσκοντες το μάθημα
- Ο διδάσκων πρέπει να καλύψει τις ενότητες που περιλαμβάνονται στο βιβλίο δίνοντας έμφαση στα χαρακτηριστικά τους (γενική και ειδική εισαγωγή):
- Νέα Αθηναϊκή Σχολή: Η πεζογραφία
- Πρώτη δεκαετία του μεσοπολέμου (ποίηση)
- Νεότερη ποίηση
- Πεζογραφία του μεσοπολέμου

Πεζογραφία Νέας Αθηναϊκής Σχολής (1880-1920)

- Σύνδεση με ιστορικά – πολιτικά/οικονομικά γεγονότα – πολιτιστικά / πνευματικά δεδομένα (δημοτική γλώσσα)
- Ελληνική ηθογραφία (Σύνδεση με ρεύματα ρεαλισμού, νατουραλισμού)
- Το διήγημα
- Πρόταση για παράλληλη σύνδεση με ζωγραφική

Hodler 1878 - Ζυρίχη
Ο Υποδηματοποιός

Νικηφόρος Λύτρας, 1895
Γαλατάς σε ώρα ανάπαυσης

Ποίηση μεσοπολέμου – Γενιά του '20

- Σύνδεση με ιστορικά – κοινωνικά γεγονότα
- Συμβολισμός (νεορομαντισμός) – Νεοσυμβολισμός: χαρακτηριστικά
- Οι κυριότεροι εκπρόσωποι

Ουράνης

Πολυδούρη

Καρυωτάκης

Λαπαθιώτης

Φιλύρας

Άγρας

- Συμβολισμός (στην ποίηση) – ιμπρεσιονισμός (στη ζωγραφική)

Κλωντ Μονέ, 1872
Εντύπωση ηλιοβασιλέματος

Πεζογραφία μεσοπολέμου (1922-1945)

- Το μυθιστόρημα (σύγκριση με διήγημα: έκταση, σύνθεση, πλοκή, ποικιλία χαρακτήρων)
- αστική – αθηναϊκή ζωή,
«ιδεολογικό», κοινωνικό μυθιστόρημα,
εσωτερικός κόσμος

Γιάννης Τσαρούχης
«Σπίτι στην Αγ. Ασωμάτων»

Γενιά 30

Επάνω όρθιοι: Θανάσης Πετσάλης, Ηλίας Βενέζης, Οδυσσέας Ελύτης, Γιώργος Σεφέρης, Ανδρέας Καραντώνης, Στέλιος Ξεφλούδας, Γιώργος Θεοτοκάς. Καθιστοί: Άγγελος Τερζάκης, Κ.Τ. Δημαράς, Γιώργος Κατσίμπαλης, Κοσμάς Πολίτης, Ανδρέας Εμπειρικός

Η ποίηση της γενιάς του 30

- Η αναζήτηση της ελληνικότητας
- Παράδοση και μοντερνισμός
- Σύνδεση με ζωγραφική

Νίκος Χατζηκυριάκος - Γκίκας
«Μεγάλο τοπίο της Ύδρας»

Αγήνωρ Αστεριάδης
«Παναγιά του λόφου»

Μοντερνισμός (Νεωτερικότητα) - Υπερρεαλισμός

- Διάκριση, βασικά γνωρίσματα
- Σύνδεση υπερρεαλισμού με ζωγραφική

Νίκος Εγγονόπουλος «Στο μπαλκόνι» 1978

Ρενέ Μαγκρίτ «Ο γιος»

Εκπρόσωποι

- Γενιά 30 Μοντερνισμός: Γιώργος Σεφέρης, Οδυσσέας Ελύτης, Γιάννης Ρίτσος, Νικηφόρος Βρεττάκος, Γιώργος Σαραντάρης κ.ά.
- Υπερρεαλισμός: Ανδρέας Εμπειρικός, Νίκος Εγγονόπουλος, Οδυσσέας Ελύτης, Νίκος Γκάτσος κ.ά.

Χαρίτων Μπεκιάρης
«Γενιά του 30»

Η εξέταση του μαθήματος

- 2 **κείμενα** (1 αδίδακτο από την Τράπεζα, 1 διδαγμένο από τους διδάσκοντες)
- **Ερωτήσεις**: 2 από Τράπεζα, 2 από διδάσκοντες (και με υποερωτήσεις)
- Τα **θέματα** αναφέρονται σε:
- Κατανόηση αδίδακτου
- Εκφραστικά μέσα αδίδακτου/ είδος κειμένου
- Γραμματολογικά στοιχεία διδαγμένου
- Ερμηνευτικό σχολιασμό διδαγμένου

Πιο συγκεκριμένα:

- α) κατανόηση αδίδακτου: ερμηνευτικός σχολιασμός, χαρακτηρισμός προσώπων, αξιολόγηση στάσεων, ένταξη στον τόπο – χρόνο αφήγησης ...
- β) εντοπισμός ή/και σχολιασμός παρομοιώσεων, μεταφορών, κλπ., στοιχείων γλώσσας, επαλήθευση κρίσης σχετικά με το ρεύμα, τη λογοτεχνική γενιά ...
- γ) γραμματολογικά στοιχεία διδαγμένου (είδος, ρεύμα, δημιουργός), στοιχεία αφήγησης...
- δ) Ερμηνευτικός και αισθητικός σχολιασμός διδαγμένου (σχολιασμός ή ανάπτυξη χωρίων, στίχων, χαρακτηρισμός προσώπων, στάσεις, αντιλήψεις, εκφραστικά μέσα...

Ποιοι λογοτέχνες ανθολογούνται στην Τράπεζα

- **Νέα Αθηναϊκή Σχολή:** Παπαδιαμάντης, Καρκαβίτσας, Εφταλιώτης, Μητσάκης, Θεοτόκης, Χατζόπουλος, Ξενόπουλος, Καζαντζάκης
- **Ποίηση μεσοπολέμου:** Καρυωτάκης, Λαπαθιώτης, Άγρας, Ουράνης, Φιλύρας, Πολυδούρη, Λάμαρη, Ζώτος
- **Πεζογραφία μεσοπολέμου:** Θεοτοκάς, Τερζάκης, Βενέζης, Δέλτα, Πολίτης,, Καραγάτσης, Χρηστομάνος, Μπεράτης, Νιρβάνας
- **Νεότερη ποίηση:** Ρίτσος, Ελύτης, Σαραντάρης, Παπατσώνης, Κοτζιούλας, Καββαδίας, Παπανικολάου

Λογοτεχνία Α' Λυκείου

- Το ΠΣ της Α' λυκείου στηρίζεται στις αναγνωστικές λογοτεχνικές θεωρίες, δίνει δυνατότητες ανανέωσης της διδασκαλίας
- Ο δάσκαλος δεν είναι η μοναδική πηγή του νοήματος ούτε το νόημα είναι ένα
- Ανίχνευση πολλών κειμένων διαφορετικών εποχών(και του λογοτεχνικού κανόνα και άλλα), ερμηνευτική και βιωματική προσέγγιση, αισθητική εμπειρία
- Σύνδεση με δημιουργική γραφή, με άλλες τέχνες

Θεματική ενότητα: Τα φύλα στη λογοτεχνία

Αμεντέο Μοντιλιάνι, 1919
«Τσιγγάνα με μωρό»

Αμεντέο Μοντιλιάνι, 1918
«Νεαρός χωρικός»

Θεματική ενότητα: Τα φύλα στη λογοτεχνία

- Όχι μόνο η σύγκρουση των δύο φύλων και η ιστορική εξέλιξη της σχέσης τους, αλλά και άλλες πτυχές του θέματος (γάμος, οικογένεια, φιλία, έρωτας, κοινωνικοί ρόλοι, ηλικία και φύλο, νεότητα, γηρατειά)
- Να μην μετατραπεί το μάθημα σε Κοινωνιολογία αλλά (παρά τις σχετικές επισημάνσεις) να αναπτυχθεί με άξονα τη λογοτεχνικότητα και τα χαρακτηριστικά της (γλώσσα, αφήγηση, πλοκή, σχήματα, οπτική γωνία, τεχνοτροπία συγγραφέα, κλπ.), αλλά και την ιστορικότητα του κειμένου – Εξέταση περιεχομένου και μορφής

Γ. Ιακωβίδης «Μητρική στοργή»

- Επιδίωξη η σύνδεση με το σήμερα και τα βιώματα του μαθητή, αλλά και ανασύνθεση της εποχής του κειμένου
- Χρήση ομαδοσυνεργατικής μεθόδου (συζήτηση για το πόσο και το πώς, π.χ. κείμενα από διάφορες περιόδους σε κάθε ομάδα)
- Προσωπική εμπλοκή μαθητή – δήλωση αρέσκειας / απαρέσκειας
- Αναζήτηση εναλλακτικών εκδοχών πλοκής, οπτικής

Ονορέ Ντωμιέ
«Το βάρος»

Η εξέταση

- Από την Τράπεζα:
 - α) πρόσωπα, τόπος, χρόνος
 - β) περιγραφή λογοτεχνικών χαρακτήρων, σχέσεις φύλων, κοινωνικός ρόλος, στερεότυπα...
- Από τους διδάσκοντες:
 - γ) αλλαγή αφηγητή, οπτικής γωνίας, μετατροπή διαλόγου σε αφήγηση
 - δ) σχόλιο επί του περιεχομένου, σύγκριση με σύγχρονες αντιλήψεις

Πώς αντιμετωπίζουμε την Τράπεζα;

- Δεν υποτασσόμαστε στην Τράπεζα (ούτε πρέπει ούτε μπορούμε να τα διδάξουμε όλα)
- Δεν αγνοούμε την Τράπεζα
- Είμαστε γνώστες των θεμάτων
- Ασκούμε τους μαθητές, ώστε να ανταποκρίνονται (ενδεικτικά θέματα, τυπολογία ερωτήσεων, άσκηση στην κατανόηση των ερωτημάτων)
- Τους προμηθεύουμε με μεθοδολογικά εργαλεία, ώστε να αντιμετωπίζουν ένα άγνωστο κείμενο (π.χ. στοιχεία αφήγησης, σχέση ιστορίας και αφήγησης) - προσοχή στις χρονολογίες του δημιουργού
- Τα κείμενα της Τράπεζας δεν έχουν ιστορική ένταξη, είναι αποσπασματικά

Το πώς της διδασκαλίας

- Η σημασία της διδακτικής, των εναλλακτικών τρόπων (οπτικοακουστικά, η φωτογραφία και το βίντεο στην Ιστορία), της πολλαπλής νοημοσύνης, της βιωματικής μάθησης, της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ειδικά στα ΕΠΑΛ.
- Μελοποιημένη ποίηση, κινηματογράφος, εικαστικά, θεατρικές τεχνικές

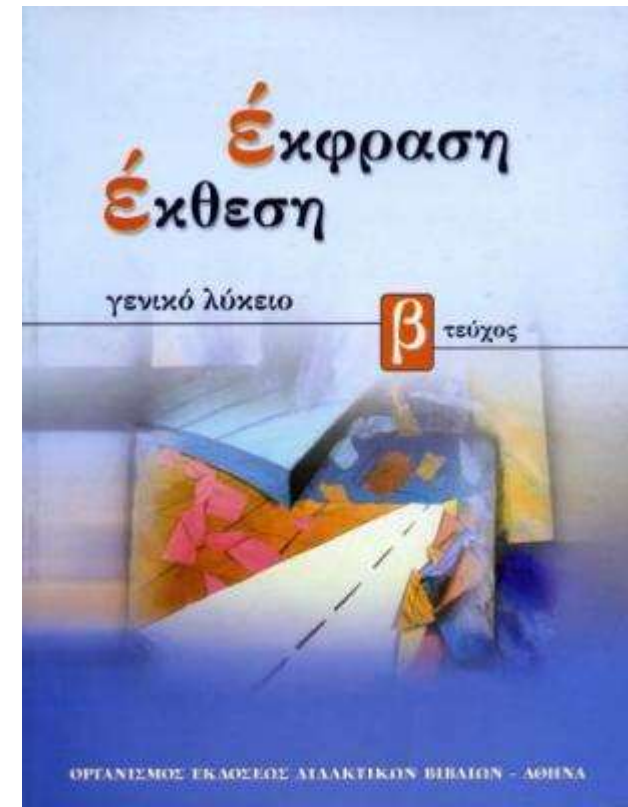
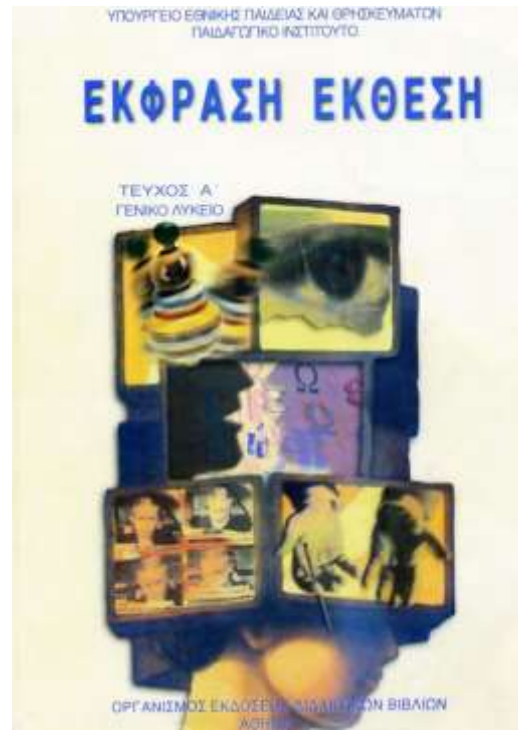
Ειδικά στα ΕΠΑΛ

- Χαμηλές επιδόσεις στα φιλολογικά – άλλα ενδιαφέροντα – πολλοί αλλοδαποί μαθητές
- Σημαντικό ότι οι περισσότεροι συνάδελφοι είναι πολλά χρόνια σε ΕΠΑΛ, έχουν πείρα, έχουν προσαρμόσει τη διδακτική τους
- Θα δώσουμε λιγότερο βάρος στις λεπτομέρειες του γνωστικού, χωρίς να υποτιμούμε τα βασικά, μας ενδιαφέρει η μετάδοση αξιών. Μας ενδιαφέρει το προφίλ όσων διδάσκουμε.

Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ και Β΄ Λυκείου

- Το βασικό: Να καλύψουμε θεματικές ενότητες και θεωρία
- Δεν ακολουθούμε κατ' ανάγκην το βιβλίο / Φέρνουμε δικά μας κείμενα
- Ασκούμε τους μαθητές στην τυπολογία των ασκήσεων της Τράπεζας (αλλά – και πάλι – δεν υποτασσόμαστε σ' αυτήν)
- Διαχείριση ύλης

Η εξέταση

- Εξοικειωμένα τα παιδιά με το άγνωστο κείμενο
- Δική μας η παραγωγή λόγου
- Υποχώρηση πολυτροπικότητας

Τυπολογία των ασκήσεων στη Γλώσσα

- **A' Λυκείου**
- Θέμα Α (25 μον.)
- Α1: Κατανόηση κειμένου (ανοιχτή, σωστό/ λανθασμένο...)
- Α2: Οργάνωση λόγου (πλαγιότιτλοι, διαρθρωτικές λέξεις, συνοχή, δομικά στοιχεία παραγράφου, τρόπος ανάπτυξης...)
- Θέμα Β (25 μον.)
- Β1: Σημασιολογικά στοιχεία (σύνταξη περιόδου με δεδομένες λέξεις, δημιουργία προτάσεων, συνώνυμα/ αντώνυμα, συμπλήρωση κενών...)
- Β2: Μορφοσυντακτικά – Υφολογικά – επικοινωνιακοί στόχοι συγγραφέα (κυριολεκτική (δηλωτική)/ μεταφορική (συνυποδηλωτική) χρήση, ενεργητική / παθητική σύνταξη, τίτλος, αιτιολόγηση στίξης, χρήση ειδικού λεξιλογίου...)

- **B' Λυκείου**

- Θέμα Α: Περίληψη (20 μον.)
- Θέμα Β (15 μον.)
- Β1: Ερώτηση κατανόησης (ανοιχτή, προτάσεις σωστές ή λανθασμένες...)
- Β2: Ερώτηση οργάνωσης λόγου (διαρθρωτικές λέξεις, συνοχή, πλαγιότιτλοι, δομικά στοιχεία, τρόπος ανάπτυξης...)
- Θέμα Γ (15 μον.)
- Γ1: Σημασιολογικά στοιχεία: (σύνταξη περιόδου (με δεδομένες λέξεις), δημιουργία προτάσεων, συνώνυμα/ αντώνυμα, συμπλήρωση κενών...)
- Γ2: Μορφοσυντακτικά – Υφολογικά – επικοινωνιακοί στόχοι: (ενεργητική / παθητική σύνταξη, μεταφορική χρήση γλώσσας, αιτιολόγηση εισαγωγικών, στίξης, εντοπισμός ειδικού λεξιλογίου...)

Θεματικές

- **Α' Λυκείου**
- Γλώσσα (γραπτός/ προφορικός λόγος, γλωσσομάθεια, ελληνομάθεια, δάνεια, γλωσσική κρίση, γλώσσα νέων, αναλφαβητισμός...)
- Διάλογος
- Εφηβεία (φιλία, σχέσεις, πρότυπα, χάσμα γενεών, ψυχαγωγία...)
- Ενδυμασία – Μόδα
- Ελεύθερος χρόνος
- Τρίτη ηλικία
- Χιούμορ - κωμικό

- **Β' Λυκείου**

- ΜΜΕ (ειδήσεις, ενημέρωση, δημοσιογραφία, επικοινωνία, τηλεόραση, τύπος, κοινωνικά δίκτυα, διαδίκτυο, κόμικς...)
- Εργασία (υπερεργασία, επάγγελμα, ανεργία...)
- Στερεότυπα (στερεότυπα και φύλο, ρατσισμός, αναπηρία, ανεκτικότητα...)
- Κριτική (τέχνη, αξιολόγηση....)

Ιστορία

- 11 ενότητες (Από την πτώση των μυκηναϊκών ανακτόρων μέχρι ... την Άλωση)

Ιστορία

- Το βιβλίο προσφέρεται για αξιοποίηση εικονιστικού υλικού
- Παρά τη πίεση του χρόνου και το μέγεθος της ύλης, καλό είναι να δοκιμάζουμε κάποιες βιωματικές τεχνικές ανά διαστήματα, καθώς και ομαδική μελέτη πηγών, ιδίως εικόνων

Θεόφιλος Χατζημιχαήλ «Κωνσταντίνος Παλιολόγος»

Εντέλει είμαστε εξουθενωμένοι και ξυπόλητοι;

Παύλος Σάμιος

ή μπορούμε να ταράξουμε τα νερά;

Κάτια Βαρβάκη
«Κορίτσι στη λίμνη»

Ας είμαστε αισιόδοξοι...

Κάτια Βαρβάκη

Τέλος;

Παύλος Σάμιος